

Załącznik 6

Podsumowanie
strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
projektu Planu adaptacji do zmian klimatu
Miasta Ławy do roku 2030

Autorzy:

mgr Małgorzata Hajto – koordynatorka
mgr inż. Izabela Grzegorzczak
dr Agnieszka Kuśmierz

Warszawa, Ława 2021

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	3
2.	Podstawa prawna i zakres Podsumowania	3
3.	Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.....	4
4.	Informacja o sposobie uwzględnienia w Planie Adaptacji wyników strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	5
4.1.	Ustalenia Prognozy oddziaływania na środowisko	5
4.2.	Opinie organów właściwych w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko	8
4.3.	Uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.....	9
5.	Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.....	11
6.	Wyniki postępowania dotyczącego transgraniczn98 1140 2004 0000 3202 3382 6313ego oddziaływania na środowisko	12
7.	Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	12

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- Załącznik 1. Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie zakresu u stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko
- Załącznik 2. Uzgodnienie Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zakresu u stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko
- Załącznik 3. Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dot. Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do 2030 r. wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
- Załącznik 4. Opinia Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dot. Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do 2030 r. wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
- Załącznik 5. Obwieszczenie Burmistrza Miasta Ławy o wyłożeniu do publicznego wglądu Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do 2030 r. wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
- Załącznik 6. Protokół ze spotkania konsultacyjnego Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do roku 2030

1. Wprowadzenie

„Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Ława do 2030 roku. Raport z konsultacji społecznych” (zwany dalej Raportem) został opracowany w ramach projektu „Opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy” realizowanego na zlecenie Gminy Miejskiej Ława przez zespół Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (umowa nr PIM.062.1.2020 z dnia 11.08.2020 r.).

Organem opracowującym „Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Ława do roku 2030” (zwany dalej MPA) w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. 2021, poz. 247), zwanej dalej Ustawą OOŚ jest Burmistrz Miasta Ława. Plan Adaptacji jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 pkt 2 Ustawy OOŚ.

Podstawę prawną przeprowadzenia konsultacji społecznych stanowiła Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. 2021, poz. 247); dalej Ustawą OOŚ.

Zakres raportu obejmuje opis zgłoszonych wniosków do MPA dla Ławy.

2. Podstawa prawna i zakres Podsumowania

Podstawę prawną strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowiła Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 247 z późn. zm.); dalej Ustawą OOŚ.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opinie właściwych organów,
- zgłoszone uwagi i wnioski,
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Dodatkowo zgodnie z art. 42 ust. 2 Ustawy OOŚ organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa. Niniejsze podsumowanie zawiera wymienione uzasadnienie.

3. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ) zgodnie z definicją art. 3 pkt 14 rozumiana jako postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków dokumentu strategicznego, obejmowała w szczególności:

- 1) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- 3) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- 4) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

W poniżej tabeli przedstawiono przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Planu Adaptacji.

Tab. 1. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Planu Adaptacji

Zakres SOOŚ według Ustawy OOŚ	Komentarz
Uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko	<p>Burmistrz Miasta Ławy wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo – znak sprawy: PIM.062.1.2021 z dnia 16.06.2021 r.) oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo – znak sprawy: PIM.062.1.2021 z dnia 16.06.2021r.) z wnioskiem o ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy OOŚ.</p> <p>Ustalenie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko zostało określone w pismach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, pismo nr WOOŚ.411.74.2021.AD z dnia 13.07.2021 r., – Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo nr ZNS.9022.3.35.2021 z dnia 18.08.2021 r., <p>Pisma zostały załączone do Prognozy oddziaływania na środowisko.</p>
Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko	<p>Prognoza została opracowana zgodnie z Ustawą OOŚ i uzgodnieniami organów, w pełnym zakresie wynikającym z art. 51 oraz art. 52 ust. 1 i 2. Sposób uwzględnienia w Planie Adaptacji ustaleń Prognozy OOŚ opisano w rozdz. 4.1.</p>
Uzyskanie wymaganych ustawą opinii	<p>Burmistrz Miasta Ławy wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo z dnia 14.09.2021 r.) oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 14.09.2021 r.) z wnioskiem o zaopiniowanie Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ. Opinie zostały wyrażone w pismach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, pismo WOOŚ.410.119.2021.AD z dnia 7.10.2021 r., – Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo ZNS.9022.3.62.2021.AZ z dnia 29.09.2021 r. <p>Pisma zostały załączone do niniejszego Podsumowania (Załączniki 1 i 2). Informacje o ww. opiniach przedstawiono w rozdz. 4.2.</p>

Zakres SOOŚ według Ustawy OOŚ	Komentarz
Zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu	<p>Burmistrz Miasta Ławy podał do publicznej wiadomości informację o konsultacjach społecznych projektu Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ (obwieszczenie z dnia 16.09.2021 r.). Uwagi i wnioski były przyjmowane w dniach 16 września – 15 października 2021 r. Spotkanie konsultacyjne odbyło się 5 października 2021 r. o godz. 16.00.</p> <p>Informacje o rozpoczęciu i trwaniu konsultacji społecznych, a także zaproszenie na spotkanie konsultacyjne publikowane były również na profilu Gminy Miejskiej Ława na portalu społecznościowym Facebook: https://pl-pl.facebook.com/miastoilawa.</p> <p>Informacje o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa przedstawiono w rozdz. 4.3. Obwieszczenie o konsultacjach społecznych projektu Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ przedstawiono w załączniku 5, zaś protokół ze spotkania konsultacyjnego w załączniku 6.</p>

4. Informacja o sposobie uwzględnienia w Planie Adaptacji wyników strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

4.1. Ustalenia Prognozy oddziaływania na środowisko

Celem Prognozy była ocena wpływu projektowanego dokumentu na osiągnięcie celów ochrony środowiska, ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska oraz wskazanie rozwiązań służących lepszemu wdrożeniu celów środowiskowych lub mających na celu ograniczenie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Poniżej przedstawiono ustalenia prognozy OOŚ:

1) Ocena wpływu Planu Adaptacji na osiągnięcie celów ochrony środowiska

W Prognozie przeanalizowano 18 celów ochrony środowiska. Oceniono, że żadne z zaplanowanych działań adaptacyjnych nie pozostaje w sprzeczności ani też nie jest działaniem mogącym nie sprzyjać osiągnięciu analizowanych celów. Większość przewidywanych działań będzie wspierać bezpośrednio lub pośrednio realizację celów w dziedzinie środowiska. Dotyczy to w szczególności działań służących ograniczeniu skutków zmian klimatu i presji działalności człowieka na ekosystemy przyrodnicze miasta Ławy, gdyż Plan Adaptacji i działania w nim ustalone opierają się na zasadzie wykorzystania naturalnych funkcji ekosystemów w adaptacji do zmian klimatu.

2) Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań Planu na środowisko

Niemal wszystkie działania adaptacyjne będą pozytywnie oddziaływały na środowisko. W szczególności działania adaptacyjne, polegające na wzmocnieniu systemu przyrodniczego miasta będą korzystnie wpływały na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, powierzchnię ziemi i gleby, na wody, powietrze i klimat oraz na krajobraz. Są to między innymi takie działania, jak:

- 2.1. Planowanie systemów odbioru – oczyszczania – retencji – wykorzystywania nadmiaru wód opadowych na różnych poziomach układu osadniczego,
- 3.1. Wdrażanie rozwiązań spowalniających spływ wód opadowych do wód powierzchniowych,
- 3.2. Wdrażanie rozwiązań oczyszczających spływy opadowe przed odbiornikiem,
- 3.3. Działania na rzecz zmniejszenia odpływu wody z obszaru łąk w dolince Tynwałdu,

- 3.4. Objęcie ochroną prawną cennych ekosystemów Ławy,
- Działanie 3.5. Opracowanie i wdrażanie planu zarządzania błękitno-zieloną infrastrukturą,
- Działanie 3.6. Przegląd i aktualizacji dokumentów strategicznych i planistycznych pod kątem uwzględnienia usług ekosystemowych w adaptacji do zmian klimatu.

Działania te poprzez zapewnienie ochrony ekosystemom miasta, poprawę ciągłości pomiędzy elementami tego systemu poprawę jakości wód oraz gleby wpłyną korzystnie także na obszary chronione w mieście i w jego otoczeniu, w tym obszary Natura 2000 Ostoja Ławska PLH280053 i Lasy Ławskie PLB280005.

Działania takie, jak:

- 2.5. Wdrażanie rozwiązań optymalizacji zużycia wody przeznaczonej do picia w celach gospodarczych,
  - 5.1. Prowadzenie działań edukacyjnych o zmianach klimatu, adaptacji do zmian klimatu oraz roli ekosystemów w adaptacji,
  - 5.2. Współpraca z organizacjami społecznymi na rzecz adaptacji do zmian klimatu.
- mogą przyczynić się do zmiany zachowań mieszkańców Ławy i służyć zrównoważeniu korzystania zasobów środowiska i włączeniu się ich w proces adaptacji do zmian klimatu.

Działania 4.3. Rozwijanie systemu monitorowania zagrożeń klimatycznych oraz 4.4. Rozwijanie systemu ostrzegania mieszkańców i turystów przed zagrożeniami pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo mieszkańców, ale także ochronę ich mienia.

Działanie 2.4. Wdrażanie rozwiązań gromadzenia wody opadowej i 2.5. Wdrażanie rozwiązań optymalizacji zużycia wody przeznaczonej do picia w celach gospodarczych korzystnie wpłyną na zasoby wód podziemnych. Mają one na celu także zmiany w podejściu do zużycia wody w mieście i tym samym wprowadzanie rozwiązań służących zmniejszeniu zużycia wody oraz ich promowanie. Działanie 2.2. Rozszczelnianie powierzchni utwardzonych oraz wprowadzanie zieleni na terenach zurbanizowanych również korzystnie wpłynie przede wszystkim na zdolności retencyjne terenu, a także pośrednio na zasoby wód podziemnych poprzez rozszczelnienie powierzchni i tym samym poprawę zasilania poziomów wodonośnych.

Negatywne oddziaływania na środowisko mogą potencjalnie wystąpić w przypadku działań polegających na:

- 1.2. Wdrażanie rozwiązań zapewniających komfort termiczny w budynkach,
- 2.3. Wdrażanie rozwiązań małej retencji,
- 3.3. Działania na rzecz zmniejszenia odpływu wody z obszaru łąk w dolince Tynwałdu,
- 2.4. Wdrażanie rozwiązań gromadzenia wody opadowej,
- 4.2. Monitorowanie stanu zadrzewienia i prowadzenie prac pielęgnacyjnych drzew w miejscach przebywania ludzi oraz rejonach koncentracji majątku trwałego (mienia o wysokiej wartości)

Działanie 1.2. może negatywnie oddziaływać na siedliska niektórych gatunków zwierząt poprzez prace prowadzone na elewacjach i dachach budynków. Prowadzenie prac na elewacjach budynków wiąże się z likwidacją szczelin, otworów, które mogą wykorzystywać ptaki lub nietoperze. Prace prowadzone bez uwzględnienia biologii gatunków mogą prowadzić do ich zabijania. Oddziaływań tych można uniknąć pod warunkiem przeprowadzenia wcześniejszej inwentaryzacji gatunków w obrębie budynków, dostosowania prac do biologii stwierdzonych gatunków, zapewnienie schronień przystosowanych do stwierdzonych gatunków, a także poprzez współpracę z RDOŚ w Olsztynie.

Działania 2.3. Wdrażanie rozwiązań małej retencji, 2.4. Wdrażanie rozwiązań gromadzenia wody opadowej oraz 3.3. Działania na rzecz zmniejszenia odpływu wody z obszaru łąk w dolince Tynwałdu – to działania, które wiążą się z pracami budowlanymi we wrażliwym środowisku gruntowo-wodnym.

Działania te generalnie będą pozytywnie wpływały na zasoby przyrodnicze miasta, jednak prowadzenie działań technicznych w dolinach cieków (np. w dolinie Tynwałdu – renaturyzacja, modernizacja rowów, budowa zastawek, budowa zbiorników małej retencji oraz budowa podziemnych zbiorników gromadzenia wody opadowej) będzie wiązała się z negatywnymi oddziaływaniami na etapie budowy, polegającymi na usunięciu roślinności, w tym drzew, zakłóceniu warunków gruntowo-wodnych, zakłóceniu warunków siedliskowych zwierząt i roślin, możliwym zanieczyszczeniu wód. Oddziaływanie te będą krótkotrwałe, o niewielkim zasięgu i w większości odwracalne. Mogą być także ograniczone do minimum.

W przypadku Działania 4.2. Monitorowanie stanu zadrzewienia i prowadzenie prac pielęgnacyjnych drzew w miejscach przebywania ludzi oraz rejonach koncentracji majątku trwałego (mienia o wysokiej wartości) – potencjalne negatywne oddziaływania będzie polegało na usuwanie drzew, jeśli stwierdzone będzie, że mogą zagrażać mieszkańcom Ławy. Działanie to powinno być realizowane zgodnie z ściśle określonymi zasadami, aby jego znaczenie i zasięg nie były istotne dla środowiska miejskiego.

3) Oddziaływanie postanowień Planu Adaptacji na obszary Natura 2000

MPA Miasta Ławy został opracowany dla terenu mieszczącego się w granicach administracyjnych miasta, dotyczy więc także obszarów Natura 2000 położonych w północnej części miasta, to jest Ostoi Ławskiej PLH280053 i Lasów Ławskich PLB280005. Analiza MPA wykazała, że wiele z działań adaptacyjnych przyczynia się do wdrażania celów sieci Natura 2000 poprzez działania służące ochronie jakości wód, zasobów wód, powierzchni ziemi i gleb, zasobów przyrody. MPA jest skoncentrowany na wzmacnianiu systemu przyrodniczego miasta Ławy. Zapewnienie ochrony ekosystemom miasta, poprawa ciągłości pomiędzy elementami tego systemu zapewniają ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dziko występujących gatunków roślin i zwierząt. Te potencjalne rezultaty działań zaplanowanych w MPA mogą mieć pośredni wpływ na przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000 występujących w Ławie – poprzez poprawę jakości wód oraz gleby korzystnie wpływają na różnorodność biologiczną całego obszaru.

Rozwiązania zapewniające komfort termiczny mieszkańców (działanie 1.2) będą realizowane w obrębie budynków. Przedsięwzięcia związane z termomodernizacją mogą oddziaływać na dwa gatunki nietoperzy będące przedmiotem ochrony w Ostoi Ławskiej. Oba gatunki mogą zasiedlać budynki podczas rozrodu lub zimowiska. Prace modernizacyjne prowadzone na budynkach i dachach w ramach działania 1.2 mogą więc negatywnie oddziaływać na nietoperze w okresie rozrodu. Oddziaływanie to – polegające na zniszczeniu kryjówek rozrodczych lub nawet niszczeniu osobników – jest możliwe do ograniczenia poprzez sprawdzenie budynku przed podjęciem inwestycji pod kątem występowania nietoperzy, dostosowanie prac do biologii stwierdzonych gatunków, w sytuacji stwierdzenia występowania gatunków nietoperzy, których siedliska mogłyby być zagrożone podczas prowadzenia prac, zwrócenie się do RDOŚ w Olsztynie o wydanie zgody na zniszczenie siedlisk gatunków chronionych oraz zapewnienie schronień przystosowanych do stwierdzonych gatunków.

MPA nie zawiera działań, które mogłyby znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000 – na Ostoję Ławską PLH280053 ani na Lasy Ławskie PLB280005. MPA nie będzie oddziaływał na sieć Natura 2000 i nie spowoduje zmniejszenia liczebności populacji gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000, zmian w ich rozmieszczeniu i zagęszczeniu, naruszenia równowagi pomiędzy kluczowymi gatunkami w każdym z obszarów, wpływu na czynniki, decydujące o utrzymaniu właściwego stanu ochrony gatunków ptaków, opóźnienia w osiągnięciu celów ochrony żadnego z obszarów Natura 2000 oraz fragmentacji obszarów Natura 2000, która wpłynęłaby na integrację obszarów Natura 2000.

4) Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planu Adaptacji

W procesie opracowania MPA rozpatrywano różne działania adaptacyjne. W jednym z etapów prac zostały one poddane ocenie pod kątem kryteriów efektywności, które preferują działania adaptacyjne bazujące na naturalnych funkcjach ekosystemów, synergiczne w osiąganiu celów środowiskowych oraz pozwalające unikać tzw. „złej adaptacji”. Ocena działań adaptacyjnych pod kątem tych kryteriów pozwoliła na wybór rozwiązań, które nie tylko nie będą negatywnie wpływać na środowisko, ale także będą służyły ochronie zasobów i jakości elementów środowiska.

Plan Adaptacji został wypracowany w trybie współpracy zespołu ekspertów, przedstawicieli miasta – pracowników urzędu miasta, spółek miejskich i jednostek organizacyjnych miasta – oraz interesariuszy. Jest to więc dokument opracowany w trybie partycypacyjnym i uwzględniający potrzeby adaptacji do zmian klimatu różnych grup społecznych.

MPA jest spójny z polityką rozwoju miasta Ława opartą na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oddziaływania Planu Adaptacji przyniosą pozytywne długotrwałe skutki dla środowiska synergiczne z oddziaływaniami dokumentów strategicznych i planistycznych miasta, w szczególności programu ochrony środowiska. Ponadto Plan Adaptacji nie wpłynie znacząco negatywnie na integralność obszarów Natura 2000 i sieci Natura 2000.

W Planie Adaptacji uwzględniono ustalenia Prognozy oddziaływania na środowisko, mających na celu lepsze uwzględnienie w Planie celów ochrony środowiska, i dokonano zmian w zakresie uwzględnienia:

- zielonych zamówień publicznych, mających przede wszystkim na celu realizowanie przedsięwzięć z uwzględnieniem minimalizowania śladu węglowego inwestycji oraz zasad gospodarki o obiegu zamkniętym – umieszczenie rozdz. 7.1. Podmioty wdrażające,
- pierwszeństwa rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury przed rozwiązaniami infrastruktury technicznej, te drugie były realizowane w sytuacji, gdy nie ma możliwości rozwiązania problemu z wykorzystaniem ekosystemów – uzupełnienie opisu działań 2.1 i 3.5,
- działania adaptacyjne były realizowane w trybie partycypacyjnym, z zapewnieniem udziału lokalnych społeczności w planowaniu i wdrażaniu adaptacji – umieszczenie w rozdziale 7.1. Podmioty wdrażające.

Rekomendacje te mają na celu lepsze uwzględnienie w Planie celów ochrony środowiska.

4.2. Opinie organów właściwych w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko

Opinie o Planie Adaptacji i Prognozie OOŚ wyraziły organy – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie nie zgłosił żadnych uwag zarówno do projektu Planu Adaptacji, jak i do prognozy oddziaływania na środowisko. Wyraził opinię, że „projekt planu oraz prognoza uwzględniają wszystkie elementy wymagane prawem, tym samym należy je ocenić pozytywnie”.

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniował pozytywnie „Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do roku 2030”. W uzasadnieniu podkreślił: „ustalenia „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Ławy do roku 2030” nie budzą zastrzeżeń natury sanitarno-higienicznej.”.

4.3. Uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa

Konsultacje społeczne projektu Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ trwały od 16.09.2021 r. do 15.10.2021 r. Ogłoszenie o przystąpieniu do konsultacji społecznych projektu Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ zostało zamieszczone:

- na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ławy <https://bip.umilawa.eu/>,
- na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Ława,

Informację o rozpoczęciu konsultacji społecznych podano również na profilu Miasta Ławy na portalu Facebook <https://pl-pl.facebook.com/miastoilawa>.

Z projektem Planu Adaptacji wraz z Prognozą OOŚ można było zapoznać się:

- na stronie internetowej Urzędu Miasta Ławy <https://miastoilawa.pl/aktualnosci--pp2/245-projekt-mpa-dla-ilawy-juz-gotowy-teraz-czas-na-konsultacje-spoleczne>,
- w siedzibie Urzędu Miasta Ławy, ul. Niepodległości 13, pok. 214, w godz. 8.00-16.00, w poniedziałek oraz 7.15-15.15 w dniach wtorek – piątek,
- na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ławy <https://bip.umilawa.eu/>.

Uwagi można było składać:

- na piśmie do Burmistrza Miasta Ławy na adres Urzędu Miasta Ławy, ul. Niepodległości 13, 14-200 Ława, z podaniem imienia i nazwiska lub nazwy jednostki organizacyjnej i adresu,
- ustnie do protokołu w pok. 214,
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres mailowy rradke@umilawa.pl,

Obwieszczenie zawierało również informację, że w 5.10.2021 r. w sali 311 Urzędu Miasta Ławy przy ul. Niepodległości 13 od godz. 16.00 odbędzie się spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami. Zaproszenie na ww. spotkanie zostało również umieszczone na stronie Miasta Ławy <https://miastoilawa.pl/aktualnosci--pp2/245-projekt-mpa-dla-ilawy-juz-gotowy-teraz-czas-na-konsultacje-spoleczne> oraz profilu Miasta Ławy w portalu Facebook <https://pl-pl.facebook.com/miastoilawa>.

W ramach postępowania z udziałem społeczeństwa nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski złożone na piśmie lub drogą elektroniczną.

Na portalu Facebook (<https://www.facebook.com/ilawski>) odnotowano jedną filmową wypowiedź dotyczącą planu adaptacji. W wypowiedzi znalazła się m.in. krytyka kosztów, jakie będą niezbędne do realizacji MPA. Autor wypowiedzi zwrócił uwagę na kwestię, której jego zdaniem w Planie nie ma. Chodzi o aktywne dbanie o dobrostan mieszkańców i o przyrodę. Jego zdaniem zbyt mało jest w MPA o lasach na terenie miasta i nie zwrócono uwagi na ich ochronę, która ma znaczenie dla ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu. Stwierdził, że „Las dostarczą tlen, zatrzymują wodę, w tych lasach może się rozwijać bioróżnorodność, w lasach ludzie znajdują odpoczynek, relaks zdrowie, uprawiają sporty. To w lasach może się rozwijać natura, która może nas chronić.” Stwierdził również, że lasów nie powinno się zostawiać w zarządzie instytucji zewnętrznych, niezależnych od mieszkańców Ławy. Choć w MPA wpisano, że podmiotem biorącym udział we wdrażaniu MPA będą Lasy Państwowe, to to nic nie znaczy, bo nie określono w jaki sposób będzie się to odbywać. Wymieniając tereny zielone w Ławie stwierdził: „zgłaszam wniosek, by na aktywniej zająć się lasami, żeby służyły mieszkańcom i przyrodzie”. I mówił dalej, że choć wiadomo, że miasto nie zarządza terenami leśnymi na swoim terenie i nie ma do tego kompetencji, to „proponowałbym podjęcie bardziej aktywnej polityki negocjacyjnej z Lasami Państwowymi. Choćby dla tego, że ze względu na europejską politykę klimatyczną, istnieje zagrożenie, że lasy wokół większych aglomeracji (Gdańsk, Olsztyn, Warszawa) będą bardziej chronione, a to z uwagi, że istnieją tam organizacje ekologiczne, jest

ich dużo, które naświetlają problem, zwracają uwagę, by te lasy były bardziej przyjazne dla mieszkańców i przyrody. I tam wokół tych aglomeracji (...) będzie się cięto mniej. Tam organizacje ekologiczne mają przełożenie na media, mogą narobić hałasu. A jeśli tam będzie się cięto mniej, to żeby wyrównać straty, będzie się więcej wycinało w takich miejscowościach, na które nikt praktycznie nie zwróci uwagi, gdzie społeczności lokalne i organizacje ekologiczne są słabe, czyli będzie się wycinać u nas.” Zaproponował, by wprowadzić leśne kompleksy promocyjne, co jego zdaniem będzie pewną formą ochrony i promocji lasów lub wpisanie Lasów Ławskich na listę rezerwatów biosfery UNESCO. Proponuje własny certyfikat mieszkańców dla tych lasów, który „oznaczać będzie, że nie można wycinać ich lasów wbrew interesom mieszkańców, wbrew ich wyrażonej woli”, gdyż certyfikat FSC, który mają lasy w rejonie, nie daje gwarancji ochrony przed rabunkową gospodarką. Osoby kupujące towary z drewna powinny kupować tylko te towary, które posiadają certyfikat mieszkańców. Uznał, że „należy też stworzyć strefy ciszy i rozwoju zarówno dla zwierząt, jak i ludzi (...). Proponuję stworzenie trzech lasów rekreacyjnych, w miejscach, które już ludzie wykorzystują – przy słonikach na jeziorze Czystym, na Kamionce (połączyć to z wyspą jakąś kładką) i za osiedlem Podleśnym”. W miejscach tych wystarczy dobrze oznaczyć ścieżki i przystosować je dla osób z niepełnosprawnościami i dla seniorów.

Powyższe uwagi nie zostały zgłoszone w żadnej z form określonych w obwieszczeniu Burmistrza Miasta Ławy w sprawie konsultacji MPA. Uwagi te nie zostały uwzględnione w MPA, gdyż jak sam autor uwag zauważył lasy na terenie Ławy pozostają w zarządzie Lasów Państwowych i Miasto nie ma uprawnień, by tę sytuację zmienić. W Planie zawarte są zapisy dotyczące współpracy z zarządcami terenów, w tym terenów leśnych.

Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami Ławy odbyło się 5.10.2021 r. w sali 311 Urzędu Miasta Ławy przy ul. Niepodległości 13 od godz. 16.00. Oprócz przedstawiciele Urzędu Miasta Ławy i Instytutu Ochrony Środowiska, w spotkaniu udział wzięła tylko jedna mieszkanka Ławy. W trakcie spotkania konsultacyjnego zwrócono uwagę na następujące kwestie:

- 1) 16 lipca 2021 r. w wyniku silnej burzy, trwającej około 2 godzin, pojawiły się straty w drzewostanie miejskim, w tym w lasku przy ul. Sienkiewicza, gdzie planowane było objęcie drzew ochroną pomnikową, w związku z czym zostanie zweryfikowany opis działania 3.4. Objęcie ochroną prawną cennych ekosystemów Ławy;
- 2) jak będzie wyglądała współpraca Miasta z organizacjami pozarządowymi w realizacji działań adaptacyjnych – dotychczas w Ławie opracowywany był co roku plan współpracy z organizacjami społecznymi, który reguluje kwestie tej współpracy; w związku z tym Miasto zamierza pozostać, przy opracowywaniu planu na kolejny rok kalendarzowy w listopadzie;
- 3) Wprowadzenie w Ławie, wzorem innych miast zielonego budżetu obywatelskiego, w ramach którego mogłyby być realizowane drobne działania prośrodowiskowe, w tym adaptacyjne;
- 4) odniesienie się autorów Planu Adaptacji do uwagi zamieszczonej na portalu Facebook (<https://www.facebook.com/Ilawski>), dotyczącej kosztów wdrożenia planu – jest to niewątpliwie ogromna kwota dla samorządu, ale jest to kwota proporcjonalna do kwot określonych w innych MPA, które były opracowane w ramach projektu 44MPA „Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców”; należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że koszt niektórych działań zawarty jest w innych dokumentach opracowanych dla miasta, np. w Planie Ochrony Środowiska. Zgodnie z zapowiedziami różnych instytucji dostępnych będzie wiele źródeł finansowania, stąd można domniemywać, że będą dostępne te źródła także dla miast.

5. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Plan Adaptacji powstał w odpowiedzi na jeden z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu. Działania adaptacyjne będą realizowane w celu poprawy warunków życia w mieście i zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców miasta.

W Prognozie oddziaływania na środowisko wskazano, że działania adaptacyjne będą pozytywnie oddziaływały na środowisko. Plan Adaptacji jest spójny z polityką UE i kraju w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz polityką rozwoju miasta. Plan Adaptacji jest powiązany z dokumentami wyrażającymi tę politykę i będzie powodować wzmocnienie pozytywnych oddziaływań tych dokumentów na środowisko.

W Prognozie OOS odniesiono się do rozwiązań alternatywnych. Podkreślono, że w procesie opracowania Planu Adaptacji rozpatrywano różne działania adaptacyjne. W jednym z etapów prac zostały one poddane ocenie pod kątem kryteriów efektywności, które preferują działania adaptacyjne bazujące na naturalnych funkcjach ekosystemów, synergiczne w osiąganiu celów środowiskowych oraz pozwalające unikać tzw. „złej adaptacji”. Ocena działań adaptacyjnych pod kątem tych kryteriów pozwoliła na wybór rozwiązań, które nie tylko nie będą negatywnie wpływać na środowisko, ale także będą służyły ochronie zasobów i jakości elementów środowiska.

Dla działań adaptacyjnych - technicznych, realizowanych w środowisku, mogą wystąpić negatywne oddziaływania związane głównie z etapem budowy przedsięwzięć. Dla tych działań wskazano szereg rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływania, które zostały uwzględnione w Planie Adaptacji lub będą uwzględnione w postępowaniach w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Wdrożenie tych rozwiązań zmniejszy możliwość negatywnego oddziaływania zaplanowanych działań adaptacyjnych.

Ponadto w Prognozie opisano przewidywane pogorszenie stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców miasta w przypadku braku realizacji Planu Adaptacji. Należy przy tym zaznaczyć, że Plan Adaptacji jest ukierunkowany na zwiększanie odporności miasta na zmiany klimatu.

W sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych ujętych w Planie cel ten może nie zostać osiągnięty. Przewidywane zmiany klimatu, w szczególności wzrost częstotliwości i intensywności zjawisk ekstremalnych będą zmieniały warunki życia ludzi, prowadziły do przekształceń wód, gleb, roślinności i siedlisk. Miasto Ława posiada dokumenty służące ochronie środowiska. Wdrażanie polityki rozwoju miasta pozwoli na sukcesywną poprawę stanu środowiska w mieście w szczególności w zakresie jakości powietrza i jakości wód, a także poprawę ochrony przyrody miasta. Poprawie środowiska miejskiego służą także dokumenty dotyczące gospodarki niskoemisyjnej, ograniczenia niskiej emisji i zrównoważonego transportu. Plan Adaptacji, jako dokument spójny z polityką ochrony środowiska Ławy, pozwala na lepsze osiągnięcie zrównoważonego rozwoju. W przypadku braku realizacji Planu Adaptacji korzystne zmiany w środowisku mogą zachodzić wolniej niż w sytuacji realizacji zaplanowanych w nim działań.

Wyniki strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zostały uwzględnione w Planie Adaptacji. Uwzględniono wszystkie rekomendacje zawarte w rodz. 12.1 prognozy oddziaływania na środowisko, a także 1 uwaga zgłoszona w trakcie postępowania z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Plan Adaptacji został wypracowany w trybie współpracy zespołu ekspertów, przedstawicieli miasta – pracowników urzędu miasta, spółek miejskich i jednostek organizacyjnych miasta – oraz

interesariuszy. W trakcie opracowania Planu Adaptacji przeprowadzono 3 spotkania (1 w Ławie i 2 online), na których dyskutowano kolejne elementy dokumentu. Ponadto na bieżąco członkowie zespołu ekspertów konsultowali się z członkami zespołu miejskiego. W dniach 26.02 – 19.03.2021 r. przeprowadzono konsultacje społeczne (w tym jedno spotkanie z mieszkańcami Ławy przeprowadzone online), w ramach których zbierano wnioski do Planu Adaptacji. W ramach tych konsultacji zgłoszono 9 wniosków, z czego 8 zostało uwzględnionych w MPA. Jest to więc dokument opracowany w trybie partycypacyjnym i uwzględniający potrzeby adaptacji do zmian klimatu różnych grup społecznych.

Zgodnie z koncepcją adaptacji do zmian klimatu wyrażoną w Białej Księdze. Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania (COM(2009)147final) „Jednym ze sposobów przeciwdziałania skutkom zmian klimatu są strategie koncentrujące się na zarządzaniu zasobami wodnymi, gruntowymi i biologicznymi oraz ich ochronie w celu utrzymania i przywrócenia zdrowych i sprawnie funkcjonujących ekosystemów zdolnych do adaptacji do zmian klimatu. (...) Dowody wskazują, że korzystanie z możliwości natury w zakresie niwelowania i kontrolowania skutków na obszarach miejskich i wiejskich może być skuteczniejszym sposobem adaptacji, niż poleganie tylko na infrastrukturze fizycznej”. Zasady te były podstawą opracowania Planu Adaptacji i stanowią podstawę wyboru działań adaptacyjnych.

6. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Zasięg terytorialny Planu Adaptacji jest ograniczony do terenu w granicach administracyjnych miasta i jest znacznie oddalony od granic państwowych. Nie występują powiązania przyrodnicze pomiędzy obszarem, w którym położone jest miasta oraz obszarami poza granicami kraju. Oddziaływania Planu Adaptacji mają lokalny zasięg, zamykają się w granicach miasta. W związku z powyższym Plan Adaptacji nie wymagał przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

W Planie Adaptacji zaproponowano zasady oraz wskaźniki monitorowania i ewaluacji, które odnoszą się także do ochrony środowiska. Niemniej w prognozie oddziaływania na środowisko zaproponowano, aby w końcowej wersji Planu Adaptacji znalazły się dodatkowe wskaźniki, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania i ewaluacji zaproponowane w Prognozie oddziaływania na środowisko

Komponent środowiska	Wskaźnik [jednostka miary]
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	liczba drzew [szt.] oraz powierzchnia krzewów [ha] usuniętych na potrzeby realizacji działań adaptacyjnych
	liczba drzew [szt.] posadzonych w ramach nasadzeń uzupełniających
Wody	Jakość wód w ciekach będących odbiornikami wód z kanalizacji deszczowej w mieście (wybrane parametry) – Państwowy Monitoring Środowiska

Olsztyn, 13 lipca 2021 r.

WOOS.411.74.2021.AD

BURMISTRZ MIASTA IŁAWY

Na podstawie art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), w związku z pismem z 16 czerwca 2021 r. (data wpływu do RDOŚ w Olsztynie 18.06.2021 r.) Burmistrza Miasta Iławy,

uzgadniam

zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu dokumentu:

„Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Iławy do 2030 roku”

jako zgodny z wymaganiami art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.)

Skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się stanowiąc zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych. W odpowiedzi na tę potrzebę w Ministerstwie Środowiska powstał „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Celem miejskiego planu adaptacji (MPA) jest przystosowanie Miasta Iławy do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz podnoszenie potencjału do radzenia sobie w sytuacji zmieniających się warunków klimatycznych. MPA będzie dokumentem strategicznym i będzie stanowił podstawę do podejmowania przez władze miasta decyzji, które uwzględniałyby zagrożenia wynikające ze zmian klimatu. MPA będzie wskazywać działania adaptacyjne prowadzące do ograniczania negatywnych konsekwencji zmian klimatu. W ramach opracowania MPA wykonywany jest szereg analiz, które pozwolą na rozstrzygnięcie, które działania adaptacyjne są najbardziej korzystne dla miasta, w szczególności dla poprawy jakości życia i bezpieczeństwa jego mieszkańców.

W prognozie należy zawrzeć, między innymi opis projektu programu, przedstawić aktualny stan środowiska, określić problemy środowiskowe, jakie pozostają do rozwiązania oraz wskazać sposoby ich rozwiązania w postaci zaproponowanych w programie zadań, ocenić wpływ tych zadań, na wszystkie elementy środowiska, w tym dziedzictwo kulturowe, zabytki oraz zdrowie ludzi, uwzględnić wyniki raportu z wykonania aktualnego programu ochrony środowiska, w tym wykaz działań na rzecz środowiska, jakie zrealizowano od czasu przyjęcia aktualnego programu, jakie są w realizacji, bądź których nie zrealizowano (podać przyczyny), przedstawić najważniejsze ustalenia i wnioski z prognozy oraz przedłożyć rekomendacje, jakie powinny zostać zawarte i uwzględnione w ostatecznej wersji programu.

Prognoza powinna na poziomie strategicznym rozważyć korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji projektu MPA, bądź wynikające z odstąpienia od tej realizacji. Prognoza wpływu na środowisko powinna być traktowana jako narzędzie prewencji wykorzystywane w procesach decyzyjnych, podejmowanych przez organy administracji w celu realizacji założeń tego programu. Program ochrony środowiska jest obowiązujący przede wszystkim dla administracji rządowej i samorządowej różnych szczebli, ale jego zapisy odnoszą się także do innych programów i planów, dlatego też w prognozie należy uwzględnić wszystkie uwarunkowania programów sektorowych opracowanych dla gminy/powiatu oraz wykazać spójność celów w nich zawartych w odniesieniu do środowiska.

Należy też zaznaczyć, że projektowany dokument, co do zasady, wyznacza nie tylko ramy i kierunki rozwoju zmian i procesów planowanych do realizacji w sferze społeczno gospodarczej oraz środowiskowej, w odniesieniu do których strategiczna ocena oddziaływania na środowisko posiada charakter hipotetyczny, ale zawiera również listę przewidzianych zadań do realizacji. W ramach opracowywanej prognozy powinna zatem zostać dokonana ocena czy kwestie środowiskowe zostały w nich należycie ujęte, tj. w sposób optymalny dla jego ochrony. Prognoza powinna dokonać oceny skutków dla środowiska realizacji zaplanowanych działań bądź skutków, które nastąpią w wyniku braku ich realizacji (np. inwestycji drogowych, inwestycji związanych z zagospodarowaniem odpadów oraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, oczyszczalni ścieków, zbiorników retencyjnych, obiektów ochrony przeciwpowodziowej, obiektów hydrotechnicznych, elektrowni wodnych itp.).

W dokumencie należy zwrócić również uwagę na założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, który sporządzany jest przez wszystkie gminy na podstawie art.19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2020 r. poz. 833, ze zm.). W dokumencie przewiduje się, między innymi zastąpienie dotychczasowych źródeł energii innymi źródłami, co wiąże się z ich wykonaniem oraz późniejszą eksploatacją instalacji i urządzeń służących do zaopatrzenia w energię ciepłą, elektryczną, gazową, spełniających wymagania w zakresie standardów emisyjnych. Jednym z celów do osiągnięcia w ramach polityki energetycznej Państwa, jest ograniczenie oddziaływania systemów energetycznych na środowisko.

Należy również uwzględnić zagadnienia ochrony środowiska w aspekcie ochrony przyrody i krajobrazu przy lokalizacji instalacji, w tym wykorzystujących OZE (farm wiatrowych), wielkogabarytowych ferm hodowlanych, biogazowni, kompostowni, żwirowni oraz innych inwestycji mogących być źródłem potencjalnych konfliktów społecznych, np. instalacji służących do zagospodarowania odpadów. Szczegółowe wytyczne do zakresu i stopnia szczegółowości prognozy, które powinny być pomocne przy sporządzaniu dokumentu:

W prognozie należy, między innymi:

- dokonać opisu projektu programu, określić cele i priorytety ekologiczne,
- dokonać analizy wpływu sformułowanych celów na środowisko,
- przedstawić aktualny stan środowiska,
- określić problemy środowiskowe, jakie pozostają do rozwiązania oraz wskazać sposoby ich rozwiązania (lub minimalizacji) w postaci zaproponowanych w programie celów/działań/zadań,
- ocenić wpływ celów/działań/zadań na wszystkie elementy i aspekty środowiska, w tym dziedzictwo kulturowe, zabytki oraz zdrowie ludzi,
- dokonać oceny potencjalnych skutków dla środowiska w wyniku wdrażania zapisów programu,
- dokonać oceny pozytywnych, negatywnych i obojętnych skutków dla środowiska,
- dokonać odniesienia zgodności celów oraz kierunków działań w stosunku do celów określonych w politykach nadrzędnych (międzynarodowych i krajowych),
- przedstawić najważniejsze wnioski z prognozy oraz przedłożyć rekomendacje, jakie powinny zostać wzięte pod uwagę przy formułowaniu ostatecznej wersji programu.

1. Prognoza powinna zawierać

a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami; w tym punkcie wskazane byłoby w opracowywanej prognozie dokonać odniesienia do wszystkich dokumentów istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska opracowanych na poziomie lokalnym i regionalnym (jeżeli programy takie zostały opracowane). Powiązania z dokumentami powinny dotyczyć zwłaszcza spójności celów, kierunków działań, priorytetów ekologicznych ustanowionych w tych dokumentach, wskazanych sposobów ich realizacji oraz uwzględnienia podstawowych założeń zawartych w tych dokumentach przy sporządzaniu niniejszej prognozy. **Prognoza powinna również zawierać:**

- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania – monitoring realizacji; uwzględnić system i częstotliwość działań monitoringowych w odniesieniu do skutków realizacji postanowień dokumentu.
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko (lub o braku takiego oddziaływania),
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2. Prognoza powinna również określać, analizować i oceniać:

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;

b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, **w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,**

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu; w tym punkcie należy między innymi:

- uwzględnić przyjęte kierunki działań w ochronie środowiska,
- określić cele w ochronie środowiska, uwzględniające:

- gospodarkę w obiegu zamkniętym,
- poprawę jakości środowiska,
- bezpieczeństwo ekologiczne,
- zmiany klimatu oraz ochronę klimatu, ochronę krajobrazu,
- ochronę dziedzictwa przyrodniczego,
- racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- wzmocnienie systemów zarządzania środowiskiem, upowszechnianie systemów zarządzania, edukację ekologiczną,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Prognoza powinna również przedstawiać:

1) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;

2) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.) obowiązują wymagania, zawarte w artykule 51 ust. 2 pkt 1 lit. f, w którym to artykule, do obowiązującej zawartości prognozy, dodano: oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy. Oświadczenia, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 66 ust. 1 pkt 19 a, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Ponadto, z prognozy powinno jednoznacznie wynikać, że realizacja postanowień projektu planu nie wpłynie znacząco negatywnie na środowisko, w szczególności na obszar Natura 2000. Prognoza powinna wykazać, że projekt dokumentu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju, warunki równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska.

Otrzymują: (za dowodem doręczenia)

1. Burmistrz Miasta Iława (za pośrednictwem elektronicznej platformy e-PUAP)
2. aa

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 16, centrala 89 524 83 00, faks 89 679 16 99
e-mail: wsse@wsse.olsztyn.pl, strona: <https://www.gov.pl/web/wsse-olsztyn>

Olsztyn, dnia 18.08.2021 r.

ZNS.9022.3.35.2021.AZ

Pan Dawid Kopaczewski
Burmistrz Miasta Iławy
ul. Niepodległości 13
14-200 Iława

OPINIA

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195), art. 58 w związku z art. 46 ust. 1 pkt 2, art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku znak: PIM.062.1.2021 z dnia 16.06.2021 r. w sprawie jw., przekazanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Iławie w dniu 24.06.2021 r. oraz uzupełnionego w dniu 29.07.2021 r.

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

u z g a d n i a

zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” określony w art. 51 ust. 2, art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r.

UZASADNIENIE

W dniu 24.06.2021 r. do Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wpłynął wniosek Pana Krzysztofa Portjanko – II Zastępcy Burmistrza Miasta Iławy – o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030”. W dniu 29.07.2021 r. dokumentacja w powyższej sprawie została uzupełniona.

Przedmiotowy Plan kwalifikuje się do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.), wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 1). Na podstawie art. 53, w związku z art. 58 ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 uzgadnia zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko m.in. z państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym.

Celem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której opracowuje się prognozę oddziaływania na środowisko, będzie m.in. wykazanie, w jakim stopniu realizacja ustaleń projektowanego dokumentu może powodować negatywne lub pozytywne skutki w środowisku oraz wpływać na stan sanitarny miasta. Rolą autorów prognozy jest również sprawdzenie, czy zaproponowane ustalenia przyjęte w projekcie dokumentu ograniczają powstawanie negatywnych oddziaływań oraz zabezpieczają we właściwy sposób środowisko, w tym tereny zamieszkane oraz tereny dostępne dla ludności. Prognoza oddziaływania na środowisko będzie opracowaniem wspomagającym proces decyzyjny związany z zaopiniowaniem i przyjęciem dokumentu (Planu) oraz współtworzącym go, bowiem wnioski i rekomendacje wynikające z prognozy powinny być zawarte w ostatecznym tekście dokumentu.

Podstawową zawartość prognozy oddziaływania na środowisko oraz sposób jej opracowania określają art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. Z uwagi na ogólny (strategiczny) charakter ustaleń projektowanego dokumentu WMPWIS uznał, że nie jest konieczne określenie w niniejszej opinii dodatkowych wymagań odnośnie informacji, jakie powinny znaleźć się w prognozie. Zwraca jednak uwagę, że zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

W ocenie WMPWIS prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” opracowana w zakresie i stopniu szczegółowości określonym w niniejszej opinii pozwoli na właściwą ocenę przewidywanego wpływu realizacji ustaleń dokumentu na stan sanitarno-higieniczny obszaru objętego opracowaniem.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

Zastępca
Warmińsko-Mazurskiego
Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego
mgr Agnieszka Wabik

Otrzymują:

Adresat

Do wiadomości:

1. PPIS w Iławie
2. Aa

Olsztyn, 7 października 2021 r.

WOOS.410.119.2021.AD

Burmistrz Miasta Iławy

Opinia

Na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247, z późn. zm.) - po rozpatrzeniu wniosku z 14 września 2021 r. (data wpływu do RDOŚ w Olsztynie 15.09.2021 r.), przedłożonego przez Burmistrza Miasta Iławy - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, po przeanalizowaniu projektu dokumentu:

Projekt „Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przedkłada następującą opinię.

Projekt miejskiego planu adaptacji jest dokumentem wymienionym w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247, z późn. zm.).

W krajach Unii Europejskiej od wielu lat powstają strategie i plany adaptacji do zmian klimatu. Działania w tym zakresie podjęto także w Polsce. Realizując politykę UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu Rada Ministrów RP w październiku 2013 r. przyjęła opracowany przez Ministerstwo Środowiska „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych do zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. W dokumencie tym wskazano potrzebę uwzględnienia zmian klimatu w kształtowaniu miejskiej polityki przestrzennej, a jedno z działań skierowano do największych obszarów miejskich.

Zmiany klimatu mają wpływ na miasto Iławę. Nasilające się w ich wyniku zjawiska, takie jak upały, susza, intensywne opady deszczu, silny wiatr i burze, coraz częściej oddziałują na miasto i jego mieszkańców, mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania Iławy. Wzrost temperatury oraz zmiany charakteru opadów w znaczący sposób oddziałują na systemy hydrologiczne i zasoby wodne, a ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne, wpływają niekorzystnie na zdrowie i warunki życia mieszkańców miasta, infrastrukturę i przyrodę w mieście.

Miasto Iława, uwzględniając obserwowane i prognozowane zagrożenia, podejmuje wysiłki na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy warunków życia mieszkańców oraz użytkowników miasta w zmieniających się warunkach klimatycznych. Niniejszy Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Iławy do roku 2030 (MPA) został opracowany na podstawie Umowy między Gminą Miejską Iława i Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym. MPA został zrealizowany w ramach projektu "Poprawa

systemu gospodarowania wodami opadowymi na terenie miasta Ławy” współfinansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie za środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

Celem MPA jest przystosowanie miasta Ławy do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz podnoszenie potencjału do radzenia sobie w sytuacji zmieniających się warunków klimatycznych.

MPA jest dokumentem strategicznym i stanowi podstawę do podejmowania przez władze miasta decyzji, które uwzględniałyby zagrożenia wynikające ze zmian klimatu. MPA wskazuje działania adaptacyjne prowadzące do ograniczania negatywnych konsekwencji zmian klimatu. MPA ma także pomóc Miastu pozyskiwać środki finansowe na działania adaptacyjne ze źródeł zewnętrznych – budżetu Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych i regionalnych.

Dla Ławy przeprowadzono analizę zmian klimatu dla horyzontu 2030 (jako średnia z dziesięciolecia 2025-2035) oraz 2050 (jako średnia z dziesięciolecia 2045-2055). Celem uchwycenia niepewności wyników modelowania, wynikających z różnych możliwych ścieżek rozwoju gospodarczego i związanego z nim tempa wzrostu zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze.

W odniesieniu do zmian charakterystyk temperaturowych prognozowany jest wzrost temperatury średniorocznej. Prognozy średnich miesięcznych temperatur powietrza wskazują wzrost w każdym miesiącu. Szczególnie wyraźny wzrost wystąpi w listopadzie, grudniu, styczniu i lutym, natomiast najmniejsze wzrosty w kwietniu i maju.

Dla charakterystyk opadowych prognozowany jest wzrost zarówno ilości dni z opadem jak i wysokość sumy rocznej opadu w horyzoncie do roku 2050. Prognozowany jest wzrost miesięcznej sumy opadu, szczególnie o okresie jesiennym i zimowym.

Cele Szczegółowe Planu Adaptacji:

- Ograniczenie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu dla zdrowia mieszkańców i użytkowników Ławy.
- Zapewnienie sprawnego funkcjonowania infrastruktury w warunkach zmian klimatu oraz zabezpieczenie mienia przed skutkami tych zmian.
- Ograniczenie skutków zmian klimatu i presji działalności człowieka na ekosystemy przyrodnicze Miasta Ławy.
- Usprawnienie systemu monitorowania i ostrzegania przed wystąpieniem ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- Podniesienie świadomości klimatycznej mieszkańców Ławy i wzmacnianie współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu.

Wdrażanie Planu Adaptacji jest procesem wymagającym zaangażowania podmiotów zarządzających miastem oraz wielu działających w mieście. Do wdrożenia Planu Adaptacji wykorzystane są istniejące ramy instytucjonalne realizacji polityki rozwoju miasta Ławy, a koordynacja nad realizacją planu działań adaptacyjnych powierzona zostaje jednostce koordynującej odpowiedzialnej za wdrażanie Planu Adaptacji wskazanej przez Burmistrza Miasta Ławy.

Wdrożenie Planu Adaptacji wymaga udziału mieszkańców Ławy oraz organizacji społecznych, w szczególności działających na rzecz ochrony środowiska grup społecznych narażonych na wykluczenie oraz rozwoju turystyki w Ławie. Interesariuszem MPA są także przedsiębiorcy, w szczególności działający w sektorze turystyki.

Plan Adaptacji podlega przeglądowi. Monitorowanie stanu realizacji działań określonych w Planie Adaptacji będzie stanowić źródło informacji na temat postępu we

wdrażaniu zaplanowanych działań. Monitorowanie realizacji działań adaptacyjnych powierza się jednostce koordynującej odpowiedzialnej za wdrażanie Planu Adaptacji wskazanej przez Burmistrza Miasta Ławy. Ocena postępu realizacji Planu będzie dokonywana co dwa lata.

MPA jest powiązany z dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w mieście Ławie. Podczas prac nad MPA wykorzystano istniejące dokumenty polityki miasta, tak aby wzmocnić pozytywne efekty wdrażania polityki adaptacyjnej miasta z innymi celami rozwoju miasta, są to dokumenty:

- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego,
- Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko - Mazurskiego do roku 2025,
- Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Ławskiego,
- Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Ławskiego na lata 2017- 2020,
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Ostródzko- Ławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Ostródzko-Ławskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Strategia Rozwoju Obszaru Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030,
- Program Rozwoju Turystyki w Obszarze Kanału Elbląskiego i Pojezierza Ławskiego nowa perspektywa 2014-2020,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejskiej Ława,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Ławy na lata 2021-2024,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Ława na lata 2016-2025,
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ławy na lata 2018-2021,
- Strategia Rozwoju Sportu w Mieście Ława na lata 2017- 2025.

Do projektu niniejszego dokumentu organ opracowujący, stosownie do wymogów prawa sporządził i załączył **Prognozę oddziaływania na środowisko**. W Prognozie na odpowiednim poziomie przeanalizowano skutki dla środowiska w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Projekt ww. dokumentu został oceniony pod kątem formalnym oraz merytorycznym wyłącznie w zakresie oddziaływania założeń i celów dokumentu oraz zadań w nim zawartych na środowisko. Uwzględnienie prognozowanych zmian klimatu w planowaniu rozwoju miasta jest niezbędne dla zapewnienia bezpiecznego i sprawnego funkcjonowania miasta oraz wysokiej jakości życia mieszkańców. W planie poddano analizie najważniejsze zagrożenia związane ze zmianą klimatu. W związku ze spodziewanym pogłębianiem tendencji do zmian zjawisk klimatycznych, miasto powinno tworzyć struktury przestrzenne, społeczne i gospodarcze przygotowane dla te zjawiska.

Z analizy powiązania MPA z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi wynika, że cele MPA są spójne z celami polityki rozwoju miasta, ta zaś opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Występuje współzależność analizowanych dokumentów w zakresie kształtowania przestrzeni miasta z uwzględnieniem zmian klimatu. Postanowienia obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych zostały wykorzystane w trakcie opracowania MPA, tak, aby poprzez wdrożenie tych dokumentów osiągnąć synergii działań służących ochronie środowiska.

Projekt planu oraz prognoza uwzględniają wszystkie elementy wymagane prawem, tym samym należy je ocenić pozytywnie.

Uzasadnienie

Pismem z 14 września 2021 r. (data wpływu do RDOŚ w Olsztynie 15.09.2021 r.), Burmistrz Miasta Iławy, zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie o opinię, wymaganą w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko do projektu dokumentu **Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030**. Opinia niniejsza wymagana jest z mocy art. 54 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247, z późn. zm.), na podstawie którego organ opracowujący projekt dokumentu wymagający strategicznej oceny oddziaływania na środowisko poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy. Z mocy art. 57 ww. ustawy, organem opiniującym właściwym w przedmiotowej sprawie jest regionalny dyrektor ochrony środowiska. W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie przedkłada niniejszą opinię do ewentualnego wykorzystania zgodnie z art. 55 ust. 1. powyższej ustawy.

Nadmieniam, że opinia wydawana w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, wyrażana jest przez organ w formie zwykłego pisma i nie posiada charakteru wiążącego dla organu opracowującego projekt dokumentu (wnioskodawcy), jednakże, zgodnie z art. 55 ww. ustawy, wnioskodawca bierze ją pod uwagę ustalając jego ostateczną wersję.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Olsztynie
Agnieszka Zaborowska
p.o. Naczelnika
Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko

Otrzymują:

1. Burmistrz Miasta Iławy – poprzez platformę ePUAP
2. aa

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 16; tel. centrala 89 524 83 00; faks 89 679 16 99; wsse.olsztyn@pis.gov.pl; www.gov.pl/web/wsse-olsztyn

Olsztyn, dnia 29.09.2021 r.

ZNS.9022.3.62.2021.AZ

Pan Dawid Kopaczewski
Burmistrz Miasta Iławy
ul. Niepodległości 13
14-200 Iława

OPINIA

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195), art. 46 ust. 1 pkt 2, art. 54 ust. 1, art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.), po przeanalizowaniu dokumentacji przedłożonej przy wniosku z dnia 14.09.2021 r. Pana Krzysztofa Portjanko – II Zastępcy Burmistrza Miasta Iławy o zaopiniowanie projektu „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” (data wpływu: 15.09.2021 r.)

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

pozytywnie opiniuje projekt „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030”.

UZASADNIENIE

W dniu 15.09.2021 r. do Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wpłynął wniosek Pana Krzysztofa Portjanko – II Zastępcy Burmistrza Miasta Iławy o zaopiniowanie projektu „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030”.

Przedmiotowy Program należy do dokumentów, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 54 ust. 1, w związku z art. 58 ustawy projekt poddaje się, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Z uwagi na lokalizację obszaru objętego dokumentem w przedmiotowej sprawie właściwym miejscowo do wydania opinii jest Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Na podstawie art. 53 ust. 1 ww. ustawy WMPWIS uzgodnił (opinią z dnia 18.08.2021 r. znak: ZNS.9022.3.35.2021.AZ) zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

„Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” ma na celu przystosowanie miasta Iławy do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami zmian klimatu, obserwowanego w mieście. Dokument zawiera: część diagnostyczną, w której opisano zjawiska klimatyczne wpływające na miasto (takie jak upały, mrozy, oblodzenia, powódzie, susze, śnieg, wiatr), ocenę wrażliwości miasta na te zjawiska oraz możliwości miasta w radzeniu sobie ze zmianami klimatu.

W Planie określono następujące cele strategiczne oraz działania adaptacyjne:

Cel 1. Ograniczenie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu dla zdrowia mieszkańców i użytkowników Iławy.

Działania:

1. Wprowadzanie zacienienia w intensywnie zabudowanych przestrzeniach oraz miejscach przebywania ludzi.
2. Wdrażanie rozwiązań zapewniających komfort termiczny w budynkach.
3. Działania na rzecz poprawy dostępu i jakości usług ochrony zdrowia dla mieszkańców Iławy, w szczególności osób 65+ i samotnych.
4. Wspieranie osób wrażliwych na skutki zmian klimatu, w tym budowanie sieci wolontariuszy.

Cel 2. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania infrastruktury w warunkach zmian klimatu oraz zabezpieczenie mienia przed skutkami tych zmian.

Działania:

1. Planowanie systemów odbioru – oczyszczania – retencji – wykorzystywania nadmiaru wód opadowych na różnych poziomach układu osadniczego.
2. Rozszczelnianie powierzchni utwardzonych oraz wprowadzanie zieleni na terenach zurbanizowanych.
3. Wdrażanie rozwiązań małej retencji.
4. Wdrażanie rozwiązań gromadzenia wody opadowej.
5. Wdrażanie rozwiązań optymalizacji zużycia wody przeznaczonej do picia w celach gospodarczych.
6. Rozwijanie systemu monitorowania opadów i funkcjonowania kanalizacji deszczowej.
7. Współpraca z zarządcami dróg i kolei oraz zarządcami terenów w zlewniach.

Cel 3. Ograniczenie skutków zmian klimatu i presji działalności człowieka na ekosystemy przyrodnicze Miasta Iławy.

Działania:

1. Wdrażanie rozwiązań spowalniających spływ wód opadowych do wód powierzchniowych.
2. Wdrażanie rozwiązań oczyszczających spływy opadowe przed odbiornikiem.
3. Działania na rzecz zmniejszenia odpływu wody z obszaru łąk w dolince Tynwałdu.
4. Objęcie ochroną prawną cennych ekosystemów Iławy.
5. Opracowanie i wdrażanie planu zarządzania błękitno-zieloną infrastrukturą.
6. Przegląd i aktualizacja dokumentów strategicznych i planistycznych pod kątem uwzględnienia usług ekosystemowych w adaptacji do zmian klimatu.

Cel 4. Usprawnienie systemu monitorowania i ostrzegania przed wystąpieniem ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Działania:

1. Inwentaryzacja zadrzewień i budynków pod kątem bezpieczeństwa w sytuacji silnego wiatru i gwałtownych burz, w miejscach przebywania ludzi oraz rejonach koncentracji majątku trwałego (mienia o wysokiej wartości).
2. Monitorowanie stanu zadrzewienia i prowadzenie prac pielęgnacyjnych drzew w miejscach przebywania ludzi oraz rejonach koncentracji majątku trwałego (mienia o wysokiej wartości).
3. Rozwijanie systemu monitorowania zagrożeń klimatycznych.
4. Rozwijanie systemu ostrzegania mieszkańców i turystów przed zagrożeniami.

Cel 5. Podniesienie świadomości klimatycznej mieszkańców Iławy i wzmacnianie współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu.

Działania:

1. Prowadzenie działań edukacyjnych o zmianach klimatu, adaptacji do zmian klimatu oraz roli ekosystemów w adaptacji.
2. Współpraca z organizacjami społecznymi na rzecz adaptacji do zmian klimatu.
3. Współpraca na rzecz opracowania ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki.
4. Włączenie miasta w ponadlokalne inicjatywy będące platformą wymiany wiedzy w adaptacji do zmian klimatu.

Po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji WMPWIS stwierdza, że ustalenia „Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Iławy do roku 2030” nie budzą zastrzeżeń natury sanitarno-higienicznej. Chociaż Plan wyznacza ramy dla późniejszych realizacji inwestycji kwalifikujących się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, to jednak nie ustala konkretnych parametrów technicznych tych inwestycji, jak również warunków ich realizacji. W związku z tym na obecnym etapie nie jest możliwe szczegółowe przeanalizowanie ich możliwego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie ludzi. W przypadku podjęcia działań zmierzających do realizacji tego rodzaju przedsięwzięć może okazać się konieczne przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko wynikającej z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W trakcie takiej procedury powinna być dokonana analiza potencjalnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko wraz z określeniem specyficznych warunków realizacji mających na celu ograniczenie ewentualnych niekorzystnych oddziaływań.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

Otrzymują:

1. Adresat jw.

Do wiadomości:

1. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie
2. Aa.

Zastępca
Warmińsko-Mazurskiego
Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego

mgr Agnieszka Wabik

BURMISTRZ MIASTA IŁAWY

OBWIESZCZENIE

BURMISTRZA MIASTA IŁAWY

o wyłożeniu do publicznego wglądu „Planu adaptacji do zmian klimatu Miasta Iławy do 2030 roku wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”.

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 11 i art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. 2021 poz. 247 z późn. zm.) podaję do publicznej wiadomości informację o opracowaniu projektu **Planu adaptacji do zmian klimatu Miasta Iławy do 2030 roku wraz z prognozą oddziaływania na środowisko**.

Celem Planu jest przystosowanie miasta do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami zmian klimatu. Informacje o dokumencie zamieszczono w załączniku do niniejszego Obwieszczenia.

Z dokumentacją można zapoznać się w siedzibie Urzędu Miasta Iławy, ul. Niepodległości 13, pok. nr 214 w godz.: 8.00-16.00 w poniedziałek oraz 7.15-15.15 w dniach wtorek – piątek. Projekt przedmiotowego dokumentu dostępny będzie również do wglądu w w/w terminie w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Iławy na stronie internetowej: www.bip.umilawa.pl.

Zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 t.j. z późn. zm.), uwagi i wnioski do przedmiotowej dokumentacji należy składać w nieprzekraczalnym terminie od **16.09.2021 r. do dnia 15.10.2021 r. (30 dni)**:

- na piśmie do Burmistrza Miasta Iławy na adres: Urzędu Miasta Iławy, ul. Niepodległości 13, 14-200 Iława, z podaniem imienia i nazwiska lub nazwy jednostki organizacyjnej i adresu,
- ustnie do protokołu w pok. 214,
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres mailowy: rradtke@umilawa.pl.

Zgodnie z art. 41 ww. ustawy, uwagi i wnioski złożone po upływie wskazanego terminu zostaną pozostawione bez rozpatrzenia. Organem właściwym do rozpatrzenia wszelkich uwag i wniosków w przedmiotowej sprawie jest Burmistrz Miasta Ławy.

Niniejsze obwieszczenie zostaje podane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie:

1. Na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Ławy,
2. Na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ławy pod adresem <http://bip.umilawa.pl>.

W dniu 5.10.2021r. w sali 311 Urzędu Miasta przy ul. Niepodległości 13 od godz. 16.00 odbędzie się spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami.

B U R M I S T R Z
M I A S T A Ł A W Y

David Kpaczewski

Załącznik 1.

„Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Ławy do 2030 roku. Projekt” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Do publicznej wiadomości podano dnia 16.09.2021r.

Protokół ze spotkania konsultacyjnego Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do roku 2030

05.10.2021 r.

godz. 16:00

Sala 311 Urzędu Miasta Ławy

W spotkaniu uczestniczyli:

Przedstawiciele UM Ławy – Dorota Kamińska, Roman Radtke, Beata Furmanek, Karolina Hatała, Wisław Skrobot, Agnieszka Banasiuk, Julia Bartkowska, Monika Kowalska-Kastrau, Wojmir Gromadka

Przedstawiciele IOŚ-PIB – Małgorzata Hajto, Agnieszka Kuśmierz, Anna Romańczak, Izabela Potapowicz

Mieszkanka Miasta Ławy

Przebieg spotkania:

Małgorzata Hajto, koordynatorka zespołu Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego, opracowującego Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy do roku 2030 powitała wszystkich zebranych uczestników spotkania oraz przedstawiła obecnych na sali członków zespołu. Następnie przedstawiony został program spotkania, który obejmował wprowadzenie do tematyki adaptacji do zmian klimatu, prezentację projektu Planu Adaptacji do zmian klimatu Miasta Ławy (dalej: MPA) oraz dyskusję nad proponowanymi w dokumencie rozwiązaniami.

Podkreślając tempo zmian zachodzących w klimacie Małgorzata Hajto wskazała na wzrost świadomości decydentów i przewodniczących wielu organizacji w zakresie potrzeby adaptacji, która wyraża się w opracowywanych i przyjmowanych dokumentach strategicznych ukierunkowanych na adaptację do zmian klimatu. Do takich dokumentów zalicza się MPA, którego projekt jest przedmiotem spotkania. Omówione zostały powiązania MPA z dokumentami strategicznymi różnych szczebli (światowymi, europejskimi, krajowymi) oraz zwrócono uwagę na projektowaną zmianę krajowych przepisów, zgodnie z którymi opracowanie MPA może być obligatoryjne dla części jednostek samorządu terytorialnego, w tym miasta Ławy.

Głównym celem MPA jest przystosowanie miasta do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz podnoszenie potencjału do radzenia sobie w sytuacji zmieniających się warunków klimatycznych. W części diagnostycznej MPA skupiono się na czterech zagrożeniach klimatycznych, które cechowały się częstym występowaniem na terenie miasta. Należą do nich: upały i fale upałów, intensywne opady deszczu i związane z nimi nagłe powodzie miejskie powodujące zalanie lub podtopienie terenu, susza, burze i silny wiatr. Przedstawione zostały wyniki analiz, opartych na danych pogodowych, pochodzących ze stacji meteorologicznych w rejonie Ławy, oraz danych

przestrzennych i statystycznych pochodzących z różnych instytucji. Podkreślone zostały powiązania między zagrożeniami oraz poszczególnymi sektorami miasta.

Na podstawie wyników diagnozy oraz dyskusji określono 5 celów szczegółowych adaptacji Miasta Ławy, które mają służyć osiągnięciu celu głównego:

Celem Planu Adaptacji jest przygotowanie Miasta Ławy na zmiany klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz podniesienie potencjału do radzenia sobie w sytuacji zmieniających się warunków klimatycznych.

Następnie omówiono działania adaptacyjne, przyporządkowane do każdego celu szczegółowego, które mają służyć ich osiągnięciu. Wśród działań znalazły się działania techniczne, związane m. in. z realizacją błękitno-zielonej infrastruktury i poprawie gospodarowania wodami opadowymi, działania organizacyjne, związane m. in. z rozbudową systemu wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej oraz działania informacyjno-edukacyjne dotyczące tematyki adaptacji do zmian klimatu.

Przedstawione zostały podmioty odpowiedzialne za wdrażanie MPA w Ławie, do których należą m. in. wydziały i komórki organizacyjne Urzędu Miasta Ławy, spółki miejskie, jednostki oświaty, ale również organizacje społeczne, zarządcy nieruchomości prywatnych oraz Mieszkańcy miasta Ławy. Podkreślono potrzebę partycypacji mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i organizacji społecznych we wdrażaniu MPA.

Następnie przedstawiono oszacowane koszty wdrożenia MPA, których największą część stanowi realizacja działań technicznych. Małgorzata Hajto stwierdziła, że realizacja działań adaptacyjnych wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi, ale jednocześnie stwarza nowe szanse, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy miasta. Należy więc spojrzeć na adaptację do zmian klimatu nie tylko w kontekście kosztów, ale również korzyści, które mogą pojawić się w przyszłości. Przedstawiono różne źródła finansowania, które są lub będą możliwe do pozyskania na realizację działań adaptacyjnych.

Po przedstawieniu projektu MPA Małgorzata Hajto otworzyła dyskusję, w której głos zabrali zebrani uczestnicy spotkania.

Na początku dyskusji Małgorzata Hajto odniosła się do uwagi zamieszczonej na portalu Facebook (<https://www.facebook.com/lawski>), dotyczącej wysokich kosztów wdrożenia planu. Przyznała, że jest to niewątpliwie ogromna kwota dla samorządu, ale jest to kwota proporcjonalna do kwot określonych w innych MPA, które były opracowane w ramach projektu 44MPA „Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców”. Zwróciła uwagę na fakt, że koszt niektórych działań zawarty jest w innych dokumentach opracowanych dla miasta, np. w Planie Ochrony Środowiska. Zgodnie z zapowiedziami różnych instytucji dostępnych będzie wiele źródeł finansowania, stąd można domniemywać, że będą dostępne te źródła także dla miast.

Przedstawicielka stowarzyszenia działającego na rzecz edukacji ekologicznej zwróciła się z pytaniem o wskazanie lokalizacji zaplanowanych w MPA zbiorników służących retencji wód opadowych oraz o informację dotyczącą sposobów wykorzystywania gromadzonej wody.

Pan Roman Radtke poinformował, że wskazane w MPA zbiorniki fizycznie istnieją, jednak rozbudowywana i modernizowana jest infrastruktura doprowadzająca do nich wodę. Do zbiorników tych należą: oczko przy ul. Brzozowej, Zbiornik Marzyńsko w rejonie ul. Wojska Polskiego, oczko wodne w rejonie ulic Gdańskiej i Nowomiejskiej, suchy zbiornik przy ul. Ostródzkiej oraz zespół oczek wodnych przy ogródkach działkowych. Wszystkie zbiorniki są już zasilane zewnątrz – dopuszczane są do nich, po podczyszczeniu, wody opadowe z kanalizacji deszczowej. Nie wszystkie są jeszcze prawidłowo

uregulowane, prace trwają. Działania te mają służyć odciążeniu m. in. kanalizacji deszczowej w rejonie ulic Wojska Polskiego i Kopernika.

Pan Roman Radtke przyznał, że ekstremalne zjawiska pogodowe pojawiają się coraz częściej. Przytoczył sytuację z dnia 16 lipca 2021 r., kiedy w wyniku silnej burzy, trwającej około 2 godzin, pojawiły się straty w drzewostanie miejskim, w tym w lasku przy ul. Sienkiewicza, gdzie planowane było objęcie drzew ochroną pomnikową. Małgorzata Hajto podziękowała za informację i stwierdziła potrzebę weryfikacji zapisów MPA w kontekście ochrony wskazanych drzew.

Pani od ochrony środowiska – na przedostatniej sesji rady miejskiej nie podjęto uchwały w sprawie objęcia ochroną pomnikową wierzby. Jest uznana za cenną, ale nadal nie podjęto uchwały.

Pani Dorota Kamińska, Zastępca Burmistrza Miasta Ławy, poinformowała, że niedawno pojawiła się propozycja objęcia ochroną pomnikową drzewa koło kościoła, jednak właściciel gruntu, na którym rośnie drzewo, nie wyraża zgody na takie działanie m. in. z obawy na wzrost kosztów pielęgnacji oraz ograniczenie prawa własności. Agnieszka Kuśmierz zwróciła uwagę na fakt, że po objęciu ochroną pomnikową koszty utrzymania i pielęgnacji znajdują się po stronie miasta. Pani Dorota Kamińska przyznała, że istotną kwestią będzie utrata możliwości podejmowania szybkich, doraźnych decyzji dot. jego własności i bieżącej konserwacji.

Pani ze stowarzyszenia poprosiła o udzielenie szerszych informacji nt. współpracy miasta z organizacjami społecznymi przy realizacji działań. Pani Beata Furmanek poinformowała, że w Ławie opracowywany jest co roku plan współpracy z organizacjami społecznymi, który będzie regulować kwestie wskazanej współpracy. Plan będzie opracowany w listopadzie na kolejny rok kalendarzowy.

W nawiązaniu do dyskusji o kosztach wdrożenia MPA pan Wiesław Skrobot zaproponował wprowadzenie wzorem innych miast zielonego budżetu obywatelskiego, który zwracałby uwagę na potrzebę realizacji działań prośrodowiskowych, w tym na rzecz retencji wód. Drobne działania inwestycyjne mogą mieć nieoceniony wpływ na poprawę funkcjonowania środowiska, ograniczenie zasięgu miejskiej wyspy ciepła i ryzyka suszy. Wykorzystywanie nawet najmniejszych spadków pozwoli na osiągnięcie znaczących efektów. Zwrócił uwagę m. in. na potrzebę uproszczenia procedur dotyczących współpracy mieszkańców z miastem. Dobrym rozwiązaniem może być wspieranie grup nieformalnych, zachęcanie do tworzenia grup sąsiedzkich.

Przedstawiciele Urzędu Miasta zwrócili uwagę na występowanie trudności w przekonywaniu mieszkańców do działań prośrodowiskowych, m. in. wprowadzania wąskich pasów zieleni przy chodnikach lub wprowadzania łąk kwietnych. Pani Dorota Kamińska wskazała potrzebęważenia interesów różnych wnioskodawców i dążenia do kompromisów. Statystycznie częściej zwyciężyła potrzeba utworzenia parkingu niż zachowania lub utworzenia łąki kwietnej. Zwróciła również uwagę na niedostateczne dopasowanie rozwiązania „zielonego” parkingu do ruchu miejskiego. Należy zwracać uwagę nie tylko na potrzebę budowy, ale również utrzymania takich przestrzeni już na etapie projektowania. Przy realizacji różnych inwestycji należy stosować zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, np. poprzez ponowne wykorzystywanie pełnowartościowych materiałów przy pracach modernizacyjnych. W mieście są już przykłady wykorzystywania materiałów z odzysku np. przy modernizacji chodników. Agnieszka Kuśmierz podkreśliła potrzebę prawidłowego wykonywania prac m. in. by przy przygotowaniu gruntów pod chodniki lub parkingi, aby zachowywać właściwości przepuszczalne gruntu. W odniesieniu do wąskich pasów zieleni przypomniała o ich znaczeniu pod kątem wychwytywania zanieczyszczeń komunikacyjnych. Miejsca takie stanowią również dobrą przestrzeń na tworzenie ogrodów deszczowych.

Pan Wiesław Skrobot poparł pomysł tworzenia ogrodów deszczowych, których realizację wspierają m. in. dostępne poradniki Fundacji Sędzimir zawierające wyczerpujące pod kątem technicznym opisy. Pojawia się wiele publikacji dotyczących zagadnień technicznych i ponownego wykorzystywania niektórych elementów. Jest tam wiele rozwiązań uwzględniających partycypację społeczną. Małgorzata Hajto wskazała, że finansowaniem działań obejmujących partycypacyjne wdrażanie rozwiązań objęte są projekty programu LIFE. Pozwalają one na zaangażowanie, jako beneficjentów, m. in. organizacje społeczne. Możliwe jest wdrażanie rozwiązań stricte technicznych, bez opracowywania dokumentów strategicznych. W ramach projektów realizowanych z programu LIFE możliwa jest także współpraca zagraniczna, obejmująca np. wyjazdy studyjne w celu rozpoznania rozwiązań zrealizowanych w różnych środowiskach.

Małgorzata Hajto zamknęła spotkanie i podziękowała zebranych za przybycie oraz dyskusję. Przypomniała o możliwości zgłaszania uwag w ramach konsultacji do połowy października.

Protokół sporządziła:

Izabela Potapowicz